

AKROPOLITÁN

SVĚTOVÝ DEN
FILOZOFIE

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

Elektronický časopis č. 185, listopad 2025

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUČ

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostava

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

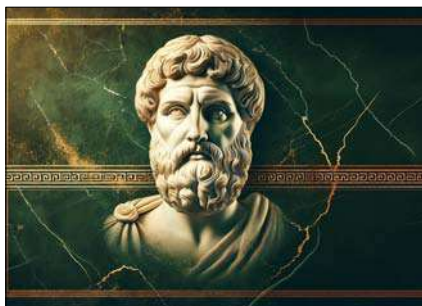
Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

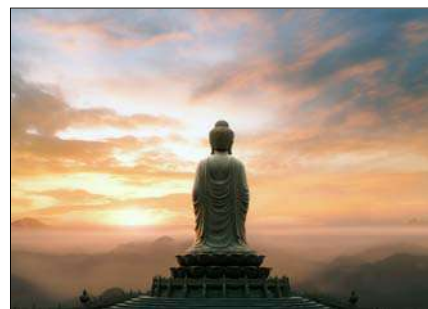
NOVÁ FILOZOFIE O ŽIVOTĚ A SMRTI

HÉDONISMUS

7

10

OD CHTĚNÍ K RŮSTU

VČELY V MÝTECH A LEGENDÁCH

13

16

MNOHO NEMOCÍ,
JEDNA PŘÍČINA, JEDNO ZDRAVÍ

Každý člověk je filozof, protože každý přemýšlí, cítí lásku k něčemu, čeho chce v životě dosáhnout, má svůj cíl, má svůj směr. Neexistuje člověk, který by nebyl filozofem, protože být filozofem není titul, být filozofem je způsob života. Slavica Kroča

Je přirozené a lidské ptát se sami sebe i našich blízkých, co očekáváme od života, jaká jsou naše nejhlubší, někdy i tajná přání spojená s budoucností a směřováním našeho života. Možná jsme někdy my sami cítili, anebo nám to někdo řekl, že „vidíme vše moc černě“, nebo naopak, že máme nasazené „růžové brýle“. Mohou snad být pro nás barvy symbolem, jak popsat to, co právě prožíváme? Jistě ano. Naš vnitřní svět je však natolik pestrý, že dohromady vytváří naši životní „barevnou vitráž“, obraz našich myšlenek, citů, zkušeností i zmíněných přání.

Naše přání se nám někdy daří naplňovat, jindy je musíme odložit či dokonce změnit, přesto však vždy určují směr naší cesty. Z těch nejsilnějších přání se pak rodí láska, která nám může sloužit jako zdroj energie. Postupně v životě zastáváme různé profese a role, se vším, co k nim patří, včetně bolesti i radosti z překonaných zkoušek. Objevují se i různé těžkosti, jež jsou však nezbytným zdrojem cenných zkušeností, a především naší vnitřní jistoty. Naplnění jednoho přání pak otevírá obzory pro další a další a v našem nitru se začíná ozývat hlas, který nepřichází zvenčí, ale je to hlas srdce, které se chce ujistit, že si stále udržujeme vědomí smyslu toho, co děláme i co si přejeme.

Vraťme se však k naší vitráži. Abychom viděli obraz vitráže, potřebujeme k tomu světlo. Když vitrážová okna prozáří světlo Slunce, můžeme zažít pocit nepopsatelné krásy. Nyní se však symbolicky jedná o naši vnitřní vitráž, jejíž krásou chceme sami obohatit svět. Tedy potřebujeme zapálit vnitřní světlo, které ji prozáří. Není důležité, jakou profesi či činnost v životě uskutečňujeme. Podstatné je, zda ji děláme právě s tímto vnitřním světlem, které my filozofové spojujeme s láskou k poznání a k opravdové moudrosti. Jedině tak budou naše činy vždy ve spojení s věčnými idejemi Dobra a Krásy, bez kterých by život ztratil svůj základní smysl.

Pravý význam filozofie, tedy lásky k moudrosti, je dalece vzdálen pouhé teorii a nemá nic společného s intelektuální „hrou“ pojmů. Filozofie nás učí největšímu umění ze všech: umění žít. A jako každé umění vyžaduje i toto především trpělivost, vytrvalost, odvahu a otevřené srdce, tedy vnitřní síly, které nejsou jen pro vyvolené, ale v potenciálu je vlastní každý z nás. Můžeme tyto potenciály postupně rozvíjet a rozsvěcet je jako malá světélka, jež se jedno s druhým spojí do jednoho velkého světla a prozáří svět kolem nás skrze všechna naše působení, tedy na úrovni myšlenek, slov i činů.

Když UNESCO ustanovilo třetí čtvrtek v listopadu jako Světový den filozofie, bylo to s cílem zdůraznit nespornou důležitost a trvalou hodnotu filozofie pro rozvoj každého člověka, bez ohledu na to, z jakého sociálního a kulturního prostředí pochází. Filozofie přesahuje všechny hranice, vybízí a motivuje, abychom si kladli otázky a s láskou k životu na ně hledali odpovědi, čímž můžeme aktivně přispívat k moudřejšímu a tolerantnějšímu světu, který tolik potřebujeme.

Těším se, že budeme moci i v tomto roce společně oslavit tento Den při všech aktivitách, které jsme pro Vás v našich sídlech připravili.

Eva Bímová

O PŘÁTELSTVÍ

Podobenství

Po dlouhé, hrbolaté, zarostlé a neschůdné cestě kráčel člověk se psem. Šel pomalu a byl už velmi unavený stejně jako jeho pes, když náhle před sebou uviděli oázu. Nádherná brána, za ní palác, všude kolem zněla hudba, okolí bylo vyzdobeno květinami, zurčely tam potůčky a fontány ... naděje na zasloužený odpočinek!

Co to tady je? zeptal se poutník strážce brány.

Tohle je ráj, už jsi zemřel, víš? Teď můžeš vstoupit dovnitř a pořádně si odpočinout.

A je tam voda?

Co jen hrdlo ráčí: studené prameny, jezera, rybníky...

A dají mi tam najíst?

Kolik jen budeš chtít.

Mám s sebou psa.

Tak to, bohužel, nepůjde, pane, psi tam nesmějí. Budeš ho tu muset nechat.

Poutník odmítavě zavrtěl hlavou a pokračoval dál v cestě. Po nějaké době ho cesta přivedla k obyčejnému statku. Také zde seděl před branami strážce.

Nemáte, prosím, vodu, mám žízeň, prosil ho poutník.

Jen jdi dál, ve dvoře je studna.

A můj pes, může jít se mnou?

Ano, hned vedle studny je i miska s vodou.

Našlo by se tam pro mě i něco k jídlu?

Jistě, můžu ti dát večeři.

A mému psovi?

Nějaká kostička se najde i pro něj, usmál se strážce.

Co je tohle za místo? zeptal se poutník.

Tohle je ráj.

Jak to? Vždyť tamhle u toho paláce tvrdil strážce, že ráj je tam!?

Lhal ti. Tam je ve skutečnosti peklo.

Ale jak jim to můžete trpět, že takhle lžou pocestným?

Je to pro nás velmi užitečné. Do ráje dojdou pouze ti, kteří neopouštějí své přátele. □

NOVÁ FILOZOFIE O ŽIVOTĚ A SMRTI

Spánek a jeho nevlastní bratr Smrt, John William Waterhouse

Filozofie znamená „láska k moudrosti“ nebo „láska k poznání“. Je to cesta osvětlená sluncem pravdy. Vše, co neodpovídá této základní charakteristice, není filozofií, ale pouhou spekulací a pouhým opakováním toho, co řekli jiní, využívaje starých učen.

Život a smrt jsou dvě tváře jednoho Života. Kdo si toho zatím ani nevšiml, neměl by se možná nazývat „filozofem“, protože ještě zřejmě nezačal kráčet po skutečně stezce poznání.

Nová Akropolis je, spíše než kulturním sdružením, druhem filozofického „hnutí“, které má jako jeden z cílů vložit „poznání sebe sama“ do živé reality. To je však jen výchozí bod a je smutné, že většina lidí u něj zůstává po celý život nebo na něj dokonce zapomínají, když zestárnou.

Nová Akropolis se také snaží otevřít kanály klasické filozofie, té, která odhalila velké pravdy, později tisíckrát opakované, a nesklouzala k módním klišé. Sokrates je toho důkazem. Naše filozofie, pokud tak můžeme říct, je způsob, jak se postavit tváří v tvář životu a mnoha záhadám. Člověk by se měl dokázat propojit se svým historickým osudem, se svými moudrými předky, ale i se svým současným okamžikem a budoucností. Musí být jako bárka, která silnými vesly zdolává proud života. Filozofie musí směřovat k jednání na všech úrovních, ke kterým má naše vědomí přístup, ne však kvůli plodům tohoto jednání, nýbrž kvůli jednání samotnému, protože naplňujeme sami sebe a těšíme se z tohoto jednání, které nás udržuje věčně mladé, vědomé si snad i své nesmrtelnosti a radosti ze života v každém okamžiku.

Že je svět iluze? ... To možná tušíme... Jelikož je však i tato definice součástí světa, je rovněž iluzorní. Takzvaná „iluze“ podle „orientalistů“ není nic jiného než skutečnost v jednom ze svých mnoha aspektů nebo odstínů, které zabarvují světlo. Hypotéza „iluze“ – velmi chudá a zdeformovaná verze „mayi“ starověkých Indů – mate mnohé, kteří pak uvěří, že někde se nenachází bůh, například v iluzi. Kdyby to byla pravda, iluze by omezovala boha nebo skutečnost.

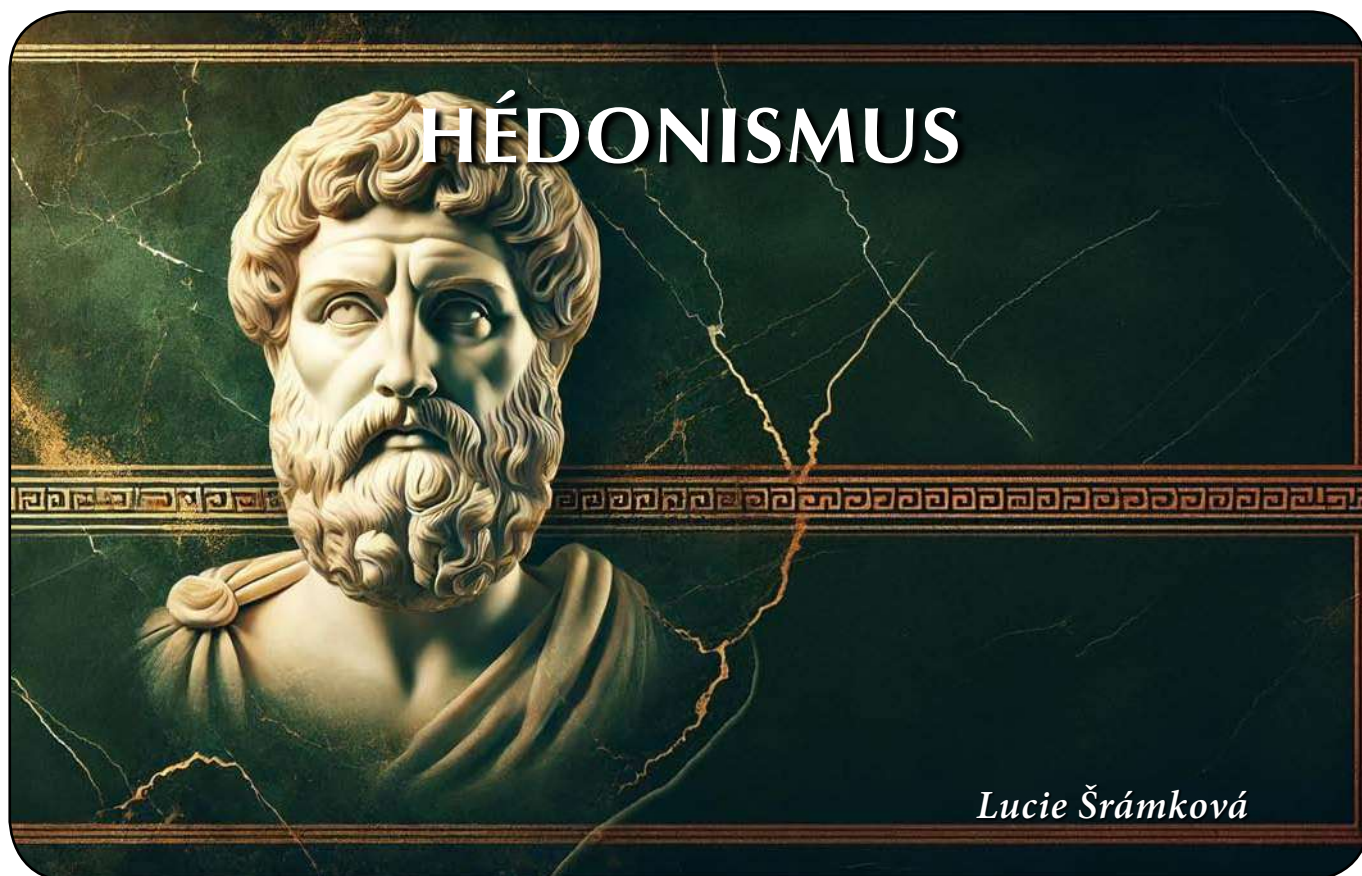
Při pozorování přírodních cyklů, při pohledu na věčný koloběh všech věcí: od vody z mraků tekoucí do moře a z moře vracejících se do mraků, až po střídání dnů a nocí a ročních období, jasně vnímáme

jednotu záměru přírody a neustálý a jistý pohyb dle předem stanoveného plánu. Součástí tohoto plánu je jistě i člověk. I on se rodí a umírá... a znovu se rodí... a znovu umírá. Tak jednoduché to je... a tak pravdivé.

Všechny starověké ezoterické školy to potvrzovaly, a i všechna náboženství tuto ideu na počátku podporovala. Některá pak zachovala alespoň na lidové úrovni více či méně zdeformované napodobeniny této myšlenky a další ji bohužel zapověděla ve svých „zakázaných knihách“, které však zřejmě ve svých knihovnách uchovala pro případ, že by nastal okamžik vhodný pro opětovné použití těchto argumentů. Mnohá vyznání, aby si získala další stoupence, se pak vydala cestou velkých slibů a malých požadavků... A pro tuto politiku nebylo vhodné udržovat lidové znalosti o reinkarnaci, protože toto poznání ukazuje dlouhou a klikatou cestu, na níž vládne zákon příčiny a následku a na níž si nelze koupit odpustky ani je darovat významným osobnostem. Ten, kdo se zmýlí, za svou chybu „zaplatí“, ať je to král nebo žebrák. A ten první za ni zaplatí víc, protože se předpokládá, že král má lepší příležitosti než žebrák...

Tato „nová“ filozofie snad může zbavit mnoho lidí strachu ze smrti, ať už věří v cokoli, pracují kdekoli a jsou kýmkoli. Můžeme snad obrazně říct, že je to prastará míza života, která opět stoupá částečně vyschlým stromem lidstva. A může přinést květy a plody. □

Kdo by netoužil po potěšení a radosti? Ačkoliv o ně všichni usilujeme, naše současné představy o tom, co tyto pojmy znamenají, se ale v mnohém liší od filozofických představ starověku.

Pojem *hedoné* – potěšení, radost, slast pochází ze starověkého Řecka. Hedoné byla dcerou boha Erosa a Psyche – smrtelné dívky, která musela překonat mnoho zkoušek, aby získala lásku. Tato láska ji ovšem pozvedla až na Olymp, mezi bohy, jinými slovy do vyššího stavu vědomí.

Konceptem potěšení a radosti se zabývaly i některé řecké filozofické školy a nejznámějším příkladem je Epikurejská škola, která ve čtvrtém a třetím století př. n. l. hledala, co je tím, co přináší člověku skutečné potěšení, tedy potěšení, které netrvá jen krátký okamžik, ale je dlouhodobé.

Epikuros žil se svými učedníky v místě zvaném Zahrada, kde vedli jednoduchý život zaměřený na přátelství a hledání vnitřního klidu. Nebylo to jen místo vyučování, ale hlavně společného života v praktikování filozofie. Do Zahrady byli přijímáni učedníci bez ohledu na společenské postavení nebo pohlaví. Epikuros sám žil velmi skromně a s velmi malými nároky.

Učil, že cílem života je dosažení štěstí prostřednictvím potěšení (*hedoné*), přičemž neobhájoval neomezené požívání ani vyhledávání okamžitého uspokojení, ale spíše moudré hledání duševního klidu (*ataraxia*) a absence bolesti (*aponia*). Moudrý člověk má mít kontrolu nad svými potěšeními namísto toho, aby byl jimi zotročen. Za základní ingredience štěstí považoval přátelství, svobodu a mysl naplněnou duševní činností.

Byl si velmi dobře vědom toho, že některé věci, které člověk vnímá jako ty, jež přinášejí potěšení (dobré jídlo, víno...), mohou v důsledku způsobit více bolesti než užitek, čehož jsme si vědomi i dnes, obzvláště pokud se tato potěšení přehánějí a nemáme v nich správnou míru.

Skutečné potěšení se tedy nenachází v luxusu, není v tělesných potěšeních, ale v jednoduchém životě, kdy jsou uspokojeny základní potřeby a v němž člověk prožívá přátelství, vzdělává se a žije aktivně. Svobodu pak vnímal především jako život, který žijeme beze strachu. A jak sám Epikuros říkal: beze strachu ze smrti a beze strachu z bohů.

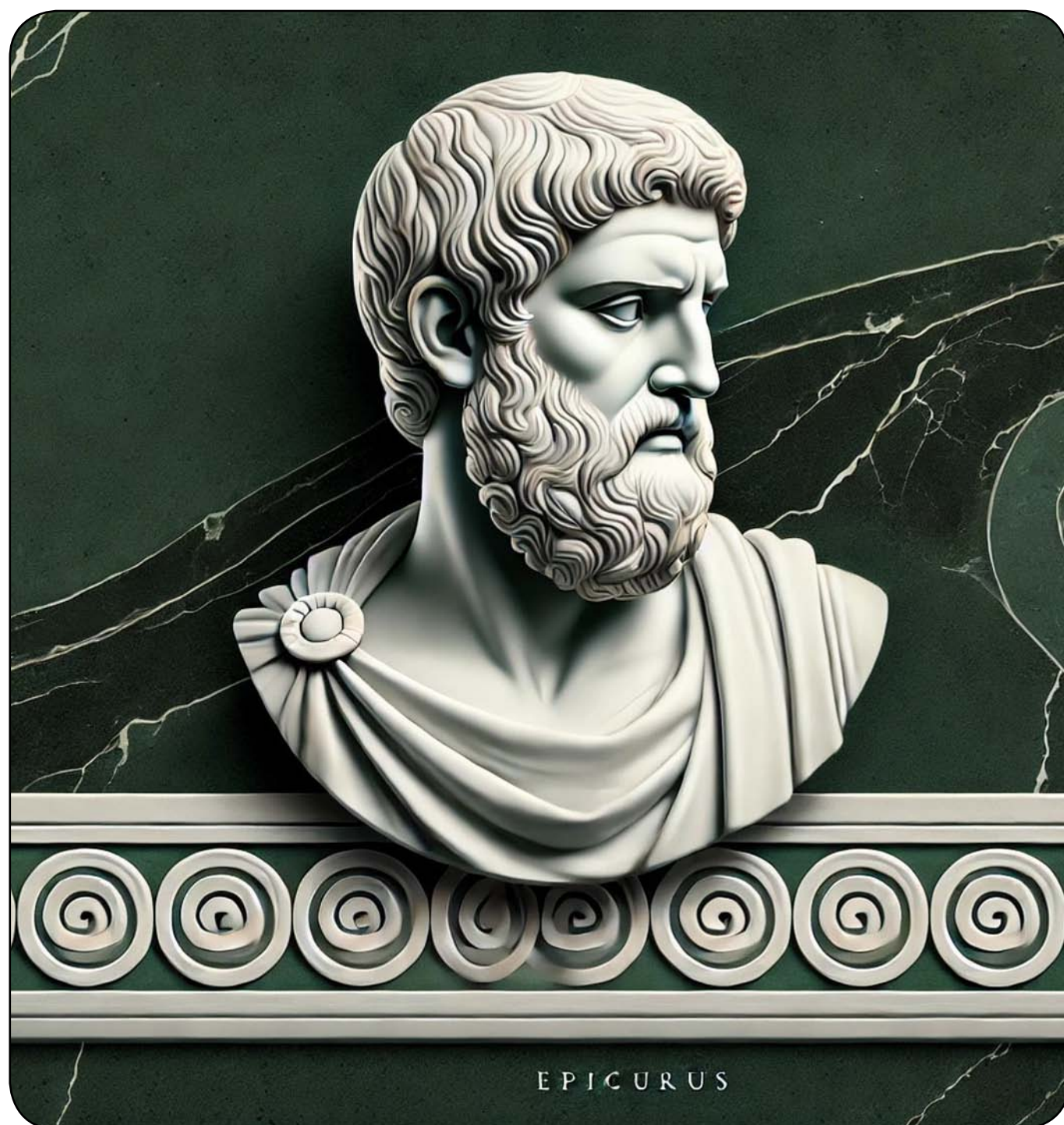
Kéž se nám podaří to, čemu učil svoje učedníky: Umět dobře žít a dobře zemřít. □

Z použité literatury:

Filosofický slovník. 2., opravené a rozšířené vydání. Nakladatelství Olomouc, Olomouc 1998.

Laertios, D.: Životy, názory a výroky proslulých filosofů. Překlad Antonín Kolář. 2.vydání, Nová tiskárna, Pelhřimov 1995.

Graeser, A.: Řecká filosofie klasického období: sofisté, Sókratés a sokratikové, Platón a Aristotelés. Vyd. 1. OIKOYMENH, Praha 2000.

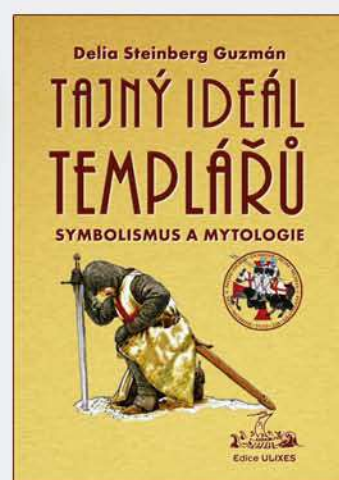
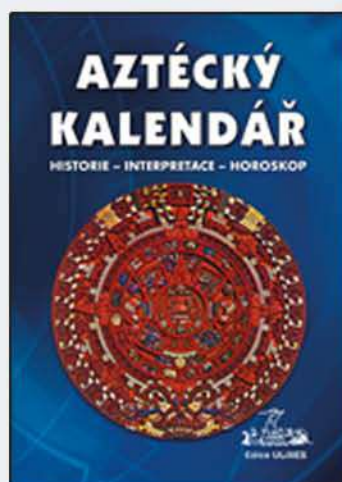
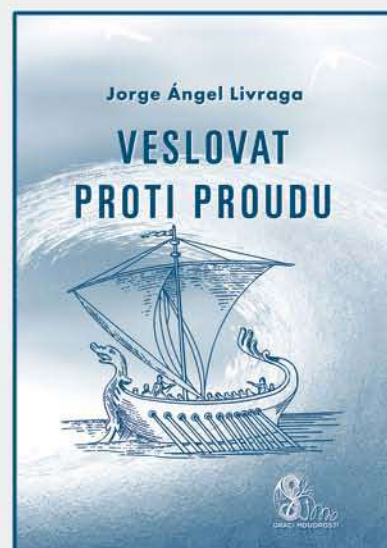
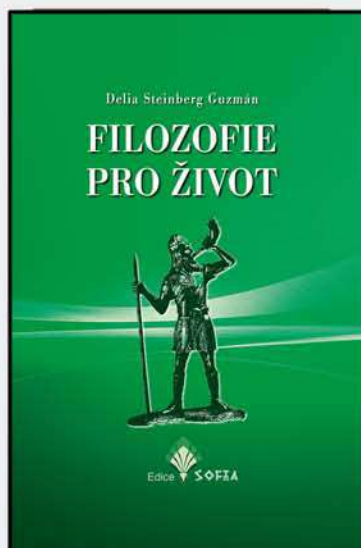

...CO BYLO, JE A BUDE KRÁSNÉ

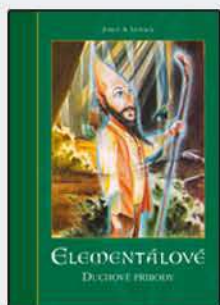
KRÁSNÉ VÁNOCE S KRÁSNÝM DÁRKEM

KNIHY A UNIKÁTNÍ ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY Z CELÉHO SVĚTA

Filozofie

Symbolismus

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

OD CHTĚNÍ K RŮSTU

BUDDHISTICKÁ MOUDROST VE SVĚTLE PSYCHOLOGIE

Jiřina Koubková

Před dvaceti pěti staletími učil Buddha o tom, že zdrojem lidského utrpení je touha nebo chtění a že ke zbavení se utrpení není jiná cesta než se touhy zbavit. Pro moderního západního člověka je tato nauka obtížně pochopitelná. Žijeme v kultuře, která uspokojování tužeb vnímá naopak jako cestu ke štěstí. Reklamy nás neustále vybízejí, abychom si dopřáli vše, co chceme. Jsme vyzýváni, abychom se nenechávali ničím omezovat a plnili si svá přání. Zdá se nám, že pokud nebudeme po ničem toužit, bude náš život prázdný. Bez radosti. Beze smyslu. Věříme, že právě naše touhy nás činí autentickými, a pokud je nebudeme následovat, staneme se anonymní součástí davu.

Opravdu jsou toto jediné dostupné cesty? Není možné, aby náš život naplňovalo i něco jiného než touhy? Touhy přinášejí bolest, jak říkal Buddha: trpíme, když něco ztratíme, nedosáhneme cíle, nebo když se věci dějí jinak, než chceme. Utrpení může mít různé podoby, od krátkodobé rozmrzelosti či lítostivosti až po dlouhotrvající nespokojenost se životem. Jakou tedy máme alternativu?

Abraham Maslow, průkopník humanistické psychologie, přichází s postřehem, že naplňování tužeb zdaleka nemusí být jedinou motivací lidské bytosti. Svou teorii o motivaci shrnul ve své slavné pyramidě lidských potřeb: v základu této pyramidy leží fyziologické potřeby: jídlo, spánek, přiměřená teplota... zkrátka vše, co naše tělo potřebuje pro přežití. O patro výš se nachází potřeba bezpečí, dále potřeba náležitosti a lásky, pak potřeba úcty (do které spadá i potřeba sebeúcty) a vrcholek pyramidy tvoří potřeba sebeaktualizace, kterou Maslow definuje jako věrnost vlastní přirozenosti nebo snahu stát se vším, čím jsme schopni se stát.

Patra této pyramidy nejsou uspořádána náhodně: Maslow vyzníval, že teprve, když je adekvátně uspokojena potřeba v nižším patře, začíná člověk pociťovat potřebu z patra vyššího. Zjednodušeně řečeno: pokud trpíme hladem, zajímá nás pouze to, abychom sehnali něco k jídlu, a nedbáme na nebezpečí; pokud se cítíme v ohrožení, veškerý náš zájem se soustředí na ochranu a nezajímá nás, že nás nemá nikdo rád.

Zároveň platí, že jakmile se jednou naplní vyšší potřeby, jakmile jednou člověk pozná, jaké uspokojení z nich plyne, je ochoten pro ně obětovat i potřeby nižší: například pokud člověk pozná, jaké to je milovat a být milován, je pro lásku ochoten podstoupit nebezpečí nebo se omezit v uspokojování svých

fyziologických potřeb. Kdo jednou získá skutečnou sebeúctu, chce si ji zachovat, i když to v některých okamžicích může znamenat postavit se společenským normám, a ohrožit tak naplnění potřeby náležitosti.

Jak tato pyramida souvisí s buddhistickou naukou o zbavování se tužeb? Pokud se dostaneme až na vrchol pyramidy a probudí se v nás potřeba sebeaktualizace, radikálním způsobem se mění naše motivace. Na nižších úrovních pyramidy nás motivuje snaha zaplnit nějaký nedostatek. Něco nám chybí (ať už je to potrava, blízký přítel nebo partner, lepší postavení ve společnosti...) a snažíme se to získat. To je stav, o kterém buddhismus mluví jako o touze. Něco chceme a veškeré naše úsilí, nebo přinejmenším jeho velká část, směřuje k tomu, abychom to získali. Na úrovni sebeaktualizace nás nemotivuje nedostatek, ale možnost růstu. Už nám nic nechybí. Můžeme tvořit a zrát. Místo toho, abychom hledali uspokojení ve vnějším světě, začínáme objevovat své vnitřní potenciály a hledáme cestu, jak jim umožnit naplno se projevit.

Sám Maslow ve své knize *Motivace a osobnost* spojuje tuto úroveň rozvoje osobnosti s východní filozofií. Dokud se nacházíme v nižších patrech pyramidy, je naše vnímání světa zúžené. Všechno – lidi, situace, myšlenky – hodnotíme podle toho, zda nám to pomůže uspokojit naši momentálně nejpálčivější potřebu. Může mi to dát, po čem toužím? Pak to chci získat. Zabrání mi to v naplnění potřeby? Pak před tím chci utéct nebo to zničit. Ani mi to nepomůže, ani mě to neohrožuje? Pak mě to nezajímá. V takovém stavu přirozeně toužíme po věcech a událostech, které nám pomáhají. Vyhledáváme je, vyvíjíme úsilí, abychom je získali či vytvořili, a mezitím nám uniká spousta zkušeností, které by nás mohly obohatit, ale my je kvůli zúženému pohledu zkrátka nevidíme.

Jakmile vystoupíme na vrchol pyramidy a probudí se v nás motivace k růstu, naše pozornost se osvobodí z pout tužeb a rozšíří se, naše myšlení se stane objektivnějším. Už nevidíme svět takový, jaký bychom ho chtěli mít, nebo takový, jakého se bojíme, ale vidíme ho zkrátka takový, jaký je, se všemi nedostatky i příležitostmi. A pak jednáme způsobem, který nám umožňuje růst a který zároveň činí svět alespoň o malý kousíček lepší. V buddhismu je často zmiňovanou ctností milosrdenství. Dokonce je považováno za nutnou vlastnost pro dosažení nirvány, tedy vrcholu lidského rozvoje. Čím blíže je člověk tomuto cíli, tím je soucitnější, tím více touží mírnit utrpení lidí i jiných bytostí.

Humanističtí psychologové mluví o něčem podobném: čím rozvinutější je osobnost, tím větší sounáležitost cítí člověk s ostatními lidmi, cítí větší společenskou odpovědnost a chce jednat způsobem, který je prospěšný nejen jemu a jeho blízkým, ale všem lidem. Rozvinutá osobnost má pevné morální zásady a dostatečně silný charakter, aby se jich dovedla držet za všech okolností.

Vraťme se tedy k otázce, která zazněla v úvodu k článku: co nám zbyde, pokud opustíme své tužby? Rozhodně ne pasivní rezignace nebo lhostejnost. Právě naopak. Když dokážeme svou pozornost vymanit ze zajetí tužeb, otevře se před námi nejen objektivnější pohled na vnější svět, ale i celé bohatství našeho světa vnitřního. Přestaneme se hnát za získáním toho, co nám chybí, a začneme tvořit a růst. Nakonec ani sám Buddha nezůstal po dosažení nirvány a vyhasnutí všech tužeb pasivně sedět. Zbytek života strávil cestami, během kterých učil, aby i ostatním lidem ukázal cestu ke zbavení se bolesti. Už ho nepoháněla touha, ale láska a soucit. Už nehledal, co by mohl získat, ale dával. Stát se aktivním, stát se tím, kdo dává, kdo tvoří. Právě to je cesta, jak se zbavovat utrpení. □

Z použité literatury:

Fromm, E.: Mít, nebo být? Portál, Praha 2020.

Maslow, A.: Motivace a osobnost, Portál, Praha 2021.

Dvacet jedna řečí askety Gótama zvaného Buddha, Bibliotheca gnostica, Praha 1993.

VČELY V MÝTECH A LEGENDÁCH

Tereza Goliášová

Pokud zmizí včely, zůstávají lidstvu čtyři roky života.

Slavný citát Alberta Einsteina poukazuje nejen na neuvěřitelnou provázanost celé přírody, ale především na význam, který mají včely pro člověka. Možná však tento význam nemusí být pouze praktický a hmatatelný. Tento drobný tvoreček pro nás může být také velkým zdrojem inspirace, neboť si s ním spojujeme nejrůznější charakteristiky, které mohou být vlastní i nám.

Přirovnání *pilný jako včelka* je dodnes běžně používané a vychází z pozorování chování včel v přírodě. Kromě píce bývají spojovány také s dalšími kvalitami: pracovitostí, organizovaností, pospolitostí nebo nevinností. Pokud se vrátíme nazpět v čase a prozkoumáme báje, mýty a legendy starověkých kultur, zjistíme, že jen v málokteré z nich nemá včela svou roli a svůj symbolický význam.

Dle nejstarších východních tradic jsou včely darem, který bohové či velcí učitelé kdysi dávno věnovali lidstvu, aby se mohlo učit z jejich příkladu. Jejich pracovitost a píle jsou ctnostmi, jichž se během svého života může pokusit dosáhnout člověk jakožto jednotlivec; dokonalá hierarchie, organizace a funkční uspořádání společenství, kde má každý svou roli, zase představují vzor ideálního fungování společnosti.

Včely jsou nejmoudřejší ze všech zvířat a svou inteligencí jsou nejbližší člověku. Jejich práce je opravdu božská a pro člověka velmi přínosná. Jejich sociální život připomíná nejlépe organizovaná města. Na svých výletech včely následují vůdce a podřizují se jeho nařízením. Některé z nich jsou zaměstnány výrobou medu a jiné zase mají další úkoly. Vždycky uctívají svého krále a udržují ho v bezpečí a nadšeně ho následují, kamkoli jde, podporují ho, když je vyčerpaný, a nosí ho, když nemůže létat. Zvláště nenávidí lenost.

Konstantin VII.: *Geoponica*

V antickém Řecku včely vystupují v celé řadě významných příběhů. V mýtu o narození boha Dia hraje důležitou roli nymfa Melissa, jež o něj pečuje a přináší mu med; slovo *melissa* přitom v řečtině označuje právě včelu. Takto byly také nazývány kněžky bohyně Artemidy, která byla kromě jiného spojována s divokou přírodou, a včela byla jejím symbolickým zvířetem. I včelařství jakožto řemeslo mělo v antickém Řecku svého patrona, jímž byl Aristaios, syn boha Apollona. V orfickém náboženství pak včela symbolizovala duši: tak jako má každá včela ve společenství svou roli, kterou svědomitě plní, což v důsledku

umožňuje dokonalou souhru celku, tak by se i člověk měl snažit co nejvíce rozvíjet a naplňovat své vlastní potenciály, a přispívat tak k co nejlepšímu fungování lidské společnosti.

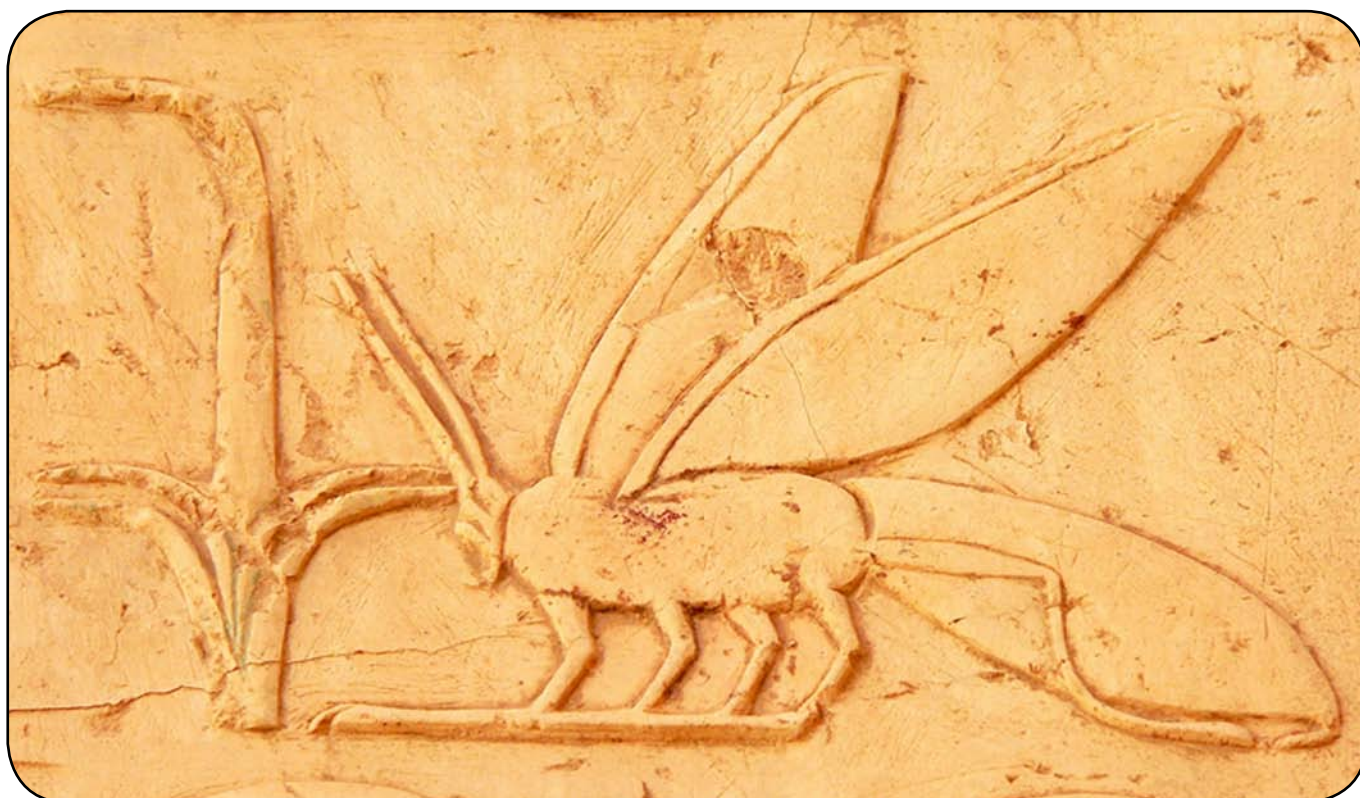
V římské tradici nalézáme úsměvnou báji o malém bohu Amorovi, jehož včely popíchají, neboť jej přistihnou při krádeži medu. Když si plačící bůžek stěžuje své matce Venuši, že by tak malá stvoření neměla působit tak velkou bolest, bohyně se pousměje a odvěti: *I ty sám jsi velmi malý, a přesto máš žihadlo lásky.*

Souvislost mezi včelami a láskou se objevuje i ve východním symbolismu. Příkladem může být starověká Indie s tamním bohem lásky a touhy Kamou, který stejně jako římský Amor vlastní luk a šípy. Tětiava Kamova luku je však tvořena včelami, neboť lidských tužeb je mnoho a jsou přelétavé. Přelétavost je také charakteristikou připisovanou včelám v čínském symbolismu. Pokud je však včela vyobrazena nad květem, je znakem lásky a manželství. V této souvislosti není bez zajímavosti, že čínským výrazem pro včelu je *fu*, slovo, které zároveň v jednom ze svých dalších významů znamená štěstí. Co víc si také v lásce a manželství přát?

Ani křesťanská tradice není o symbol včely ochuzena. Zde představuje věrnost, počestnost a také zručnost a řemeslné schopnosti. Bývá také přirovnávána k Ježíši Kristu a oběti, kterou přinesl, neboť i ona dokáže v případě nebezpečí obětovat svůj život pro záchranu společenství. Legenda o svatém Ambrožovi zase vypráví příběh o tom, jak jako malé dítě spal s otevřenými ústy, do nichž mu včely snesly med. Odtud prý později pocházela sytost, sladkost a výmluvnost jeho kázání, neboť med byl spojován s výřečností.

Na tradiční symbolismus včel s ryze pozitivními charakteristikami narazíme při studiu mnoha dalších kultur. Bohy a bohyně včel jakožto symboly již zmiňovaných kvalit nalezneme u Mayů, v Pobaltí nebo na Krétě, odkud pochází množství archeologických nálezů v podobě nádherných šperků zdobených motivy včel. V mýtech pocházejících ze starověkého Egypta můžeme zase najít krásný příběh o tom, jak se včely ocitly na tomto světě: zrodily se ze slz boha Slunce Ra poté, co tyto dopadly na pouštní písek. Včela zde byla symbolem Dolního Egypta a představovala pracovitost, tvůrčí činnost a úsilí, které je třeba vynaložit pro získání jakéhokoli bohatství. Možná i proto její vyobrazení nalézáme v kartuších tolika faraonů.

V pozdějších dobách se vyobrazení včely velmi často používalo také v heraldice. Pravděpodobně nejznámějším příkladem je případ Napoleona, za jehož působení byly na heraldických znacích včelami nahrazeny doposud používané lilie. Včely se také objevovaly ve znacích měst či na erbech šlechtických rodů.

Jak nám tyto příběhy, mýty a legendy mohou posloužit v našem každodenním životě? Mělo vůbec smysl si o nich číst? Je k něčemu dobré je znát? Věřím, že ano. Mýty a symboly nám vždy přinášejí obrovské množství inspirace; a příroda zrovna tak. Na co si tedy můžeme vzpomenout pokaždé, když kolem sebe uslyšíme bzukot včel?

Na to, že píle a pracovitost vždy přináší sladké plody.

Na to, že když jsme sami sebou, žijeme a naplňujeme svůj potenciál, stáváme se užitečnou a platnou součástí celku a jsme v něm šťastní.

Že štědrost hřeje u srdce, zatímco lakomství přináší neštěstí.

Že naše řeč může být sladká a lahodná jako med, ale naše činy by neměly být jedem.

Na to, že láska a věrnost je více než nestálost a přelétavost. □

Z použité literatury:

Cooperová, J. C.: Ilustrovaná encyklopedie tradičních symbolů, Mladá fronta, Praha 1999.

Heinz-Mohr, G.: Lexikon symbolů, VOLVOX GLOBATOR, Praha 1999.

Saunders, N. J.: Mytická síla zvířat, Knižní klub: Práh, Praha 1996.

Leonardo da Vinci: Nápady, Odeon, Praha 1982.

MNOHO NEMOCÍ, JEDNA PŘÍČINA, JEDNO ZDRAVÍ

FILOZOFICKÝ POHLED NA PSYCHOSOMATICKOU
MEDICÍNU A CESTU K CELISTVÉMU UZDRAVOVÁNÍ

Martina Flaitingrová

Hledání jednoty za rozmanitostí

To, co nás na přírodě a životě fascinuje, je jejich obrovská a nikdy nekončící rozmanitost. Fenomény a situace se opakují, ale nikdy ne úplně stejně. Život nás staví stále do nových situací a příroda před námi defiluje s neutuchající originalitou. Jak tedy hledat něco jednotného, něco, co to všechno spojuje?

Máme několik možností: rozvíjet intuici, která nám umožní zachytit cosi za rychle se měnícími formami a fenomény, nebo se uchýlit k moudřejším předchůdcům, aby nám ve svých dílech poradili. Můžeme udělat obojí, protože je jisté, že v každém z nás se někde v hloubi ozývá volání po jednotě, trvalosti, univerzálním spojení: volání po poznání skutečnosti, poznání jediné Pravdy.

Jednou z inspirací nám může být Rüdiger Dahlke, německý lékař věnující se psychosomatické medicíně. Ve své knize *Nemoc jako řeč duše* systematicky vyjádřil myšlenky, které nás mohou účinně přivádět k jednotě za mnohostí – od rozmanitosti obrazů jednotlivých nemocí k jednotě příčin a nutnosti návratu ke zdraví ve smyslu návratu k prvotní jednotě.

Zákony života: jednota a dualita

Filozofie nás učí, že život můžeme pozorovat skrze jeho formální projevy, anebo ho vnímat skrze jeho zákony. Na prvním místě je **zákon jednoty**, který utváří celé univerzum, je jedinou, stálou, neměnnou a dokonalou příčinou všeho. Na druhém místě je **zákon duality**, který dává všemu dva póly ve světě manifestace: dobro a zlo, den a noc, aktivita a pasivita, mužský a ženský princip.

Tyto polarity se neustále mění jedna v druhou, jsou proměnlivé. Za jejich proměnami je však zákon jednoty, který tomuto proměňování dává smysl. Tyto proměny jsou hledáním celistvosti, dokonalosti v celku, jsou evolucí. V psychologii C. G. Junga se toto proměňování nazývá individuace.

Symptomy, které obvykle nazýváme nemocí, se objevují ve chvíli, kdy se člověku nedaří vyvažovat jednotlivé póly nebo se identifikuje pouze s jedním z nich.

Nemoc jako příležitost ke změně

Nemoc není pouhým biologickým jevem, souhrnem nepříjemných symptomů, ale je to stav, který signalizuje, že nám něco chybí ve smyslu poznání a umu. Nemoc je důsledkem naší nevědomosti a nesprávného zacházení s elementy života a jejich polaritami.

Symptomy nám dávají najevo naše chyby a promlouvají k nám, aby nás nasměrovaly nebo donutily prožít důležité stavy, v nichž získáme prožitky, které nám chybí. Proto i když jsou naše nemoci nepříjemné, nejsou našimi nepřáteli, ale způsobem, jakým se nás osud snaží poučit – jsou příležitostmi ke změně a evoluci.

Každá nemoc nese symbolický význam a funguje jako „řeč“ duše.

Člověk jako celek

Proces uzdravování zahrnuje hledání příčin nemoci, ale je třeba použít vizi člověka jako tvora nejen biologického, ale i psychologického a spirituálního. Člověk se skládá z těla, duše i ducha.

Tělesné symptomy jsou často výsledkem psychologického stavu člověka, který může být výsledkem jeho nedostatečné oduchovnělosti či nevědomění si svého skutečného sjednocujícího Já. Uzdravování jako cesta vede nejen k poznání, ale i k integraci potlačených částí psychiky a pozvolnému dosahování celistvosti osobnosti.

Odpovědnost za vlastní zdraví

Nemocný se především musí zbavit postoje oběti nemoci a vnímat tento svůj stav jako příležitost k aktivnímu hledání jeho příčiny. Nemoc by měla být vnímána jako příležitost k vnitřní transformaci, nikoli jen jako problém k vyřešení na fyzické úrovni.

Stín jako univerzální příčina onemocnění

Koncept stínu čerpá z Jungovy psychologie. Stín představuje ty části naší osobnosti, které odmítáme, potlačujeme nebo si je nechceme přiznat. Pokud člověk dlouhodobě ignoruje své „stínové“ aspekty, mohou se tyto potlačené části projevit prostřednictvím tělesných symptomů.

Abeceda nemoci

Nemoc nás nabádá k cestě a symptomy jsou její abeceda. Nemoc vytváří obraz, který nám symbolicky předkládá drama našeho vnitřního života. Několik příkladů:

Symptom

Symbolický význam

Bolest hlavy

tlak, přetížení myšlenkami, neschopnost se uvolnit

Problémy se srdcem

potlačené emoce, nedostatek radosti, vztahové problémy

Astma

problém s přijímáním a dáváním, strach z „udušení“ ve vztazích

Bolest zad

tíha odpovědnosti, emoční nebo existenční zátěž

Žaludeční potíže

neschopnost „strávit“ zkušenosti, potlačený hněv

Kožní problémy

zranitelnost, neschopnost se „chránit“, napětí s okolím

Toto jsou samozřejmě pouze možné příčiny a nemusí platit pro každou naši nemoc. Každý člověk je individuum a příčiny jeho nemocí mohou sahat i za hranice jeho současného života, například mohou být dědičné apod. Proto již středověký moudrý lékař Paracelsus říkal, že je nutno léčit člověka, ne nemoc. Mohou nám ale posloužit k zamyšlení, jak bychom mohli nějakou příčinu své nemoci sami ovlivnit či změnit.

Tvarující pole: neviditelná síla jednoty

Tvarující pole představuje neviditelnou sílu propojující duši, mysl a tělo. Tyto složky jsou v úzké interakci a každá nemoc je důsledkem narušení této jednoty. Pole představuje organizační princip udržující rovnováhu mezi složkami lidské existence.

Člověk toto pole naruší, pokud ignoruje své emoce, potlačuje evoluční potřeby nebo se odchýlí od své přirozené cesty. Nemoc se stává zrcadlem našeho psychického a duchovního stavu.

Vertikální myšlení jako klíč k uzdravení

Pro uzdravení potřebujeme vertikální myšlení: schopnost myšlení v širších souvislostech překračujících úroveň čistě materiální. Je to přístup zahrnující hlubší vnímání duchovních, psychologických a archetypálních souvislostí.

Vertikální myšlení umožňuje chápat nemoc jako výzvu k vnitřnímu růstu a transformaci, na rozdíl od horizontálního myšlení, zaměřeného pouze na symptomy a jejich odstranění.

Člověk tak směřuje k pochopení prvotních principů ovlivňujících jeho zdraví: rovnováhy mezi polaritami, cyklického charakteru života nebo jednoty s přírodou a univerzem.

Prevence prostřednictvím sebepoznání

S pochopením sebe sama, svých emocí a myšlenek můžeme lépe předcházet nemocem. Důležité je naučit se naslouchat signálům těla a odvážně řešit problémy dříve, než se projeví jako fyzické symptomy. Klíčová je vnitřní práce a rozjímání.

Celistvé zdraví: návrat k filozofii

Myšlenku společné příčiny všech zdravotních problémů nalzáme již u starověkých autorů, jako byl Platon. Tradiční filozofie nám přinesla materiály, které nás ujišťují v postoji chápat člověka jako celek, totiž jako spojení ducha, duše a těla.

Filozofie je pro duši totéž, co zdraví pro tělo.

Na základě práce na sobě – vnitřní i vnější – můžeme dosáhnout celistvého zdraví a stát se dobrým a šťastným člověkem. Nemoc se tak stává učitelem, který nás vede k hlubšímu poznání sebe sama a k harmonii s univerzálními principy života. □

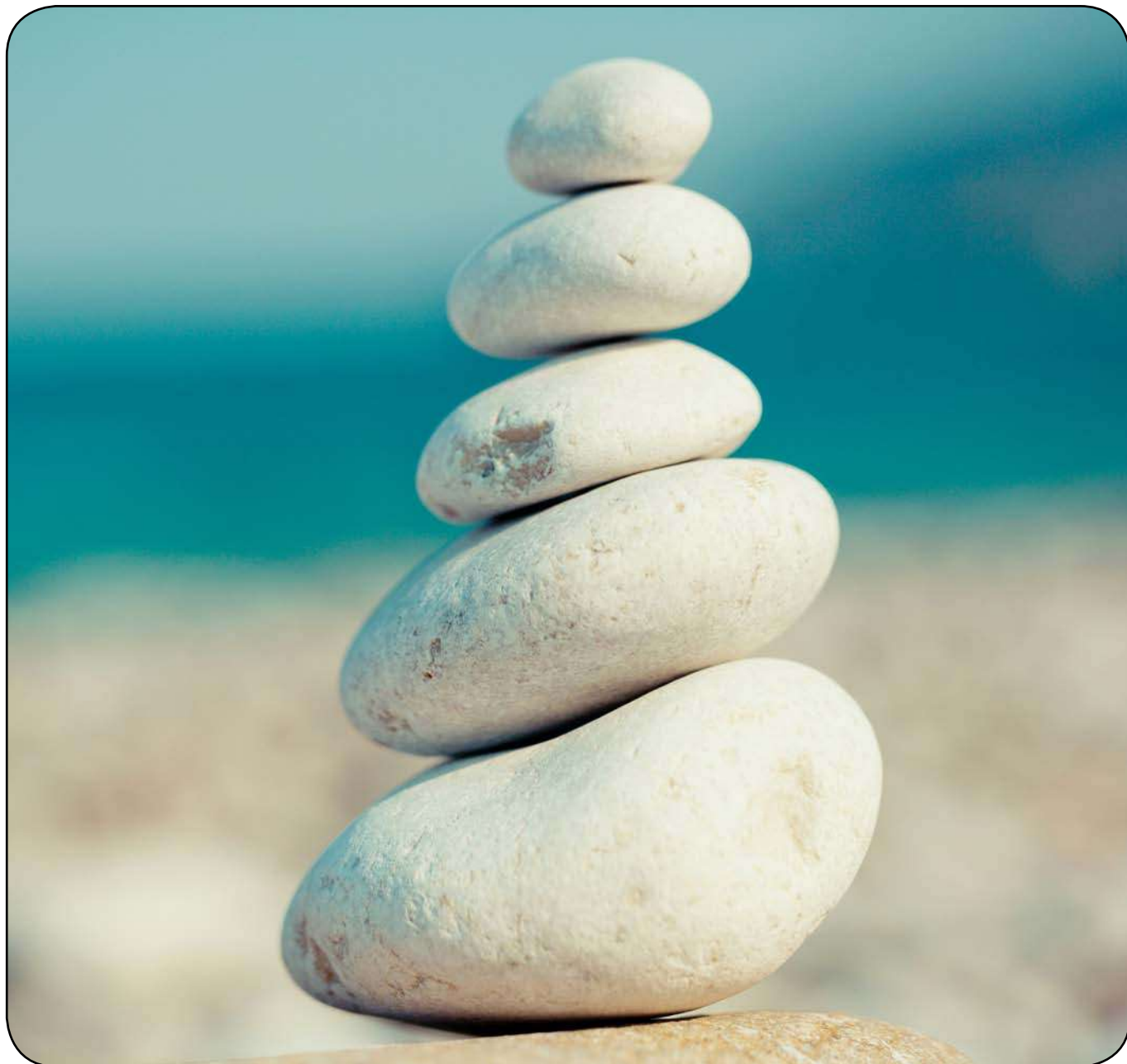
Více informací o filozofickém přístupu k životu najdete na stránkách [Nové Akropolis](#) nebo v našich kurzech [Filozofie pro život](#).

Z použité literatury:

Dahlke, R.: Nemoc jako symbol, Pragma, Praha 2000.

Dahlke, R.: Nemoc jako řeč duše, CPress, Praha 2014.

Dethlefsen T., Dahlke R.: Nemoc jako cesta, Knižní klub, Praha 2003.

PROGRAM AKTIVIT

LISTOPAD

ŽIVOT A SYMBOLISMUS MINERÁLŮ
Přednáška

SVĚTOVÝ DEN FILOZOFIE

FILOZOFIE JAKO ZPŮSOB ŽIVOTA
(Jak najít přátelství, lásku,
štěstí a svobodu?)
Přednáška

NOC FILOZOFIE...
PRO MODERNÍHO ČLOVĚKA

DEN FILOZOFIE...
PRO MODERNÍHO ČLOVĚKA

PŘEDNÁŠKY NA YOUTUBE

DĚLAT SVĚT LEPŠÍM
Rozhovor s horolezcem
Petrem Maškem

SLEDUJTE NÁS

[@NovaAkropolisCR](https://www.youtube.com/@NovaAkropolisCR)

[Nova.Akropolis.Ceska.republika](https://www.nova.akropolis.ceska.republika)

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE
ČLOVĚK A UNIVERZUM
ODKAZ DÁVNÉ INDIE
ZÁHADY TIBETU
BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE
MOUDROST ČÍNY
VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI
PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“
ARISTOTELES
PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA
DŮLEŽITOST VÝCHOVY
EGYPT
ŘÍM A STOIKOVÉ
DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST
DĚJINY A MYTOLOGIE
HISTORICKÉ CYKLY
SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející
schopnosti člověka:

POZORNOST
KONCENTRACE
PAMĚŤ
IMAGINACE
VŮLE atd.

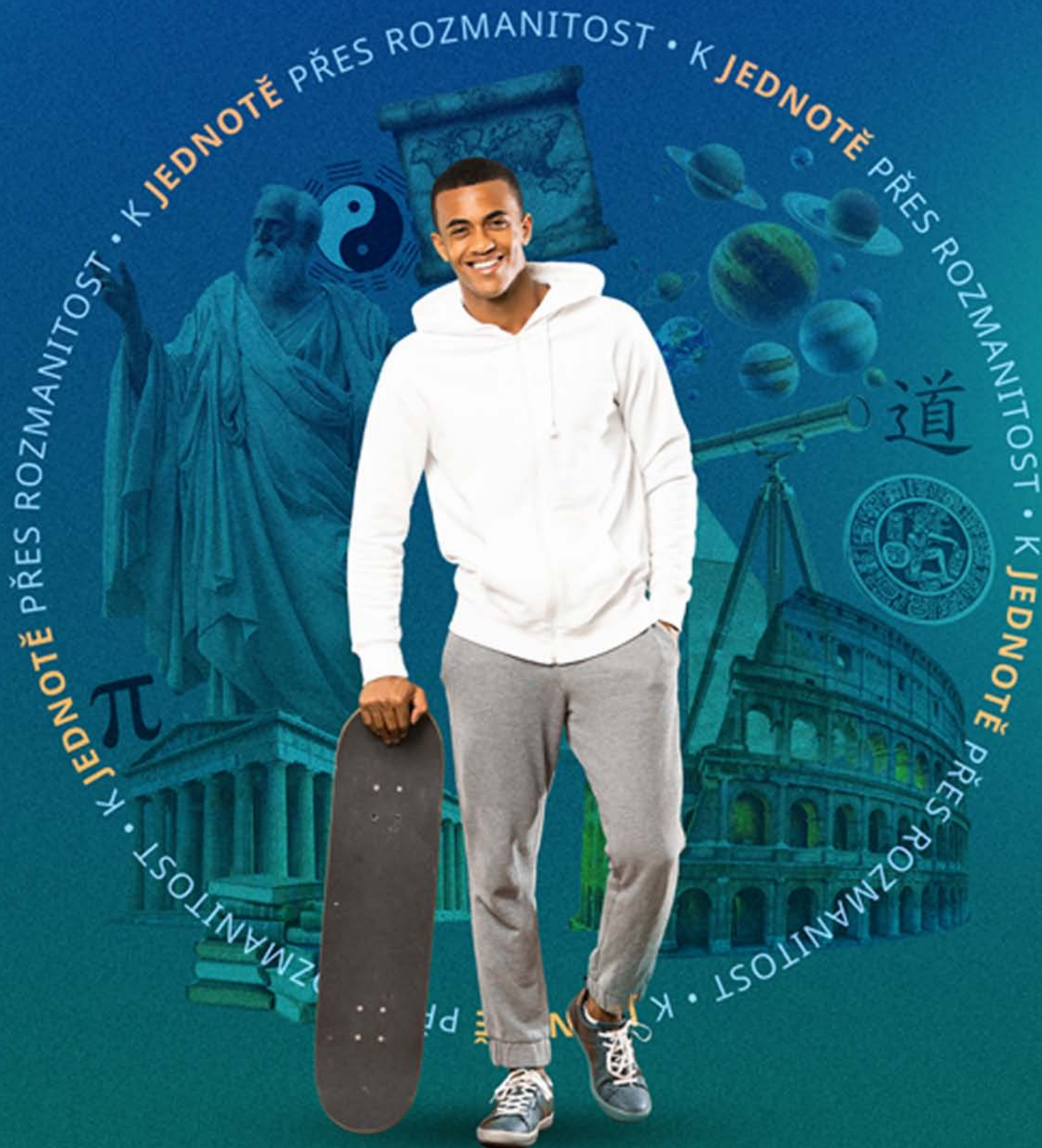
PODROBNOSTI NA ODKAZU **ZDE**

SVĚTOVÝ DEN FILOZOFIE

„Věda nám dává poznání, ale pouze
filozofie nám může dát moudrost.“ Will Durant

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILOZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

www.akropolis.cz